

Praćenje nasilja nad osobama s invaliditetom temeljem podataka Hrvatskog registra o osobama s invaliditetom

Tomislav Benjak¹, Vesna Štefančić¹, Martina Ivanić¹, Željka Draušnik¹

¹Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Uvod:

U Hrvatskoj se parametri o osobama s invaliditetom prate u Registru osoba s invaliditetom. Osnovni izvori podataka za navedeni Registar, propisani Zakonom o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN64/01), su rješenja o invaliditetu iz postojećih tijela vještačenja u sustavu socijalne skrbi, sustava prosvjete, mirovinskog osiguranja te Ministarstva branitelja. U Registru su, stanje na dan 17.12.2015., zabilježeni parametri za 513 553 osoba s invaliditetom. U Registru se prati niz podataka predviđenih gore navedenim Zakonom pa tako i o uzrocima invaliditeta u skladu s Međunarodnom klasifikacijom bolesti (MKB) Svjetske zdravstvene organizacije. Pored navedenih uzroka invaliditeta prate se i podaci o izloženosti, osobe s invaliditetom, nekoj formi fizičkog ili psihičkog nasilja od strane druge osobe. Ovdje je važno istaći da za podatak o nasilju nad osobom s invaliditetom nije predviđeno obavezno polje u rješenju pa je tako vrlo vjerojatna podregistracija ovakvih neželjenih situacija.

Metode:

Podaci o nasilju najvećim dijelom dolaze iz sustava socijalne skrbi gdje se navode u okviru anamnestičkih podataka i zatim se usklađuju, od strane djelatnika Registra, s Međunarodnom klasifikacijom bolesti ili bivaju uneseni u skladu s popisom MKB šifri koje je sačinilo tijelo vještačenja. Podaci o različitim formama nasilja prate se pod šiframa: Y06-zanemarivanje i napuštanje; Y07-drugi sindromi zlostavljanja; Z60 – problemi u vezi s društvenom okolinom; Z61- teškoće vezane uz negativne događaje u djetinjstvu; Z62 – problemi u vezi s odgojem djeteta; Z63 – drugi problemi u vezi s osnovnom skupinom skrbnika, uključujući i okolnosti u obitelji.

Rezultati:

U skladu sa navedenim skupom MKB šifri u Registru su zabilježeni podaci za 186 osoba s invaliditetom koji su žrtve nekog oblika nasilja od čega je 123 muških i 63 ženskih osoba. Najveća učestalost, 54%, zabilježena je u radno-aktivnoj dobi 20-64 godina (tablica 1).

Tablica 1. Raspodjela po spolu i dobnim skupinama osoba s invaliditetom izloženih nekom obliku nasilja

Dobne skupine	Spol		Ukupno
	muški	ženski	
0-4	0	0	0
5-9	12	3	15
10-14	10	10	20
15-19	21	20	41
20-24	14	8	22
25-29	9	6	15
30-34	4	4	8
35-39	2	0	2
40-44	11	0	11
45-49	8	3	11
50-54	10	4	14
55-59	6	2	8
60-64	8	1	9
65-69	4	0	4
70-74	2	1	3
75-79	1	1	2
80-84	1	0	1
85+	0	0	0
Ukupno	123	63	186

Najveći broj osoba s invaliditetom, koje su izložene nekom obliku nasilja ima prebivalište u Gradu Zagrebu, Splitsko dalamtinskoj, Međimurskoj te Zagrebačkoj županiji (tablica 2).

Tablica 2. Prikaz županija prebivališta osoba s invaliditetom koje su izložene nekom obliku nasilja

Županija prebivališta	Broj osoba
GRAD ZAGREB	48
SPLITSKO-DALMATINSKA	18
MEĐIMURSKA	16
ZAGREBAČKA	15
KRAPINSKO-ZAGORSKA	11
SISAČKO-MOSLAVAČKA	8
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	8
ISTARSKA	7
BRODSKO-POSAVSKA	6
ZADARSKA	6
PRIMORSKO-GORANSKA	5
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	4
KARLOVAČKA	3
OSJEČKO-BARANJSKA	2
ŠIBENSKO-KNINSKA	2
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	2
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	1
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	1
Nespecificirano	23
Ukupno	186

Zaključak:

Problem nasilja nad osobama s invaliditetom je prisutan s napomenom da su razmjeri zasigurno i veći pošto se ovi podaci možda ni ne iznose uvijek u postupku vještačenja, od strane same osobe ili njezinog skrbnika, a pored toga ne postoji ni obavezno polje u rješenjima o invaliditetu za ove neželjene događaje.